

DOI 10.32782/city-development.2025.2-2

УДК 658.330

ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Бірак Євген Васильович

здобувач третього рівня вищої освіти

ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9558-7570>**Павловський Сергій Анатолійович**

доктор медичних наук, професор,

директор

КНДУ «Науково-дослідний інститут

соціально-економічного розвитку міста»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4087-6256>

Анотація. У статті обгрунтовано, що інвестиції сприяють економічному зростанню підприємства, оскільки слугують інструментом модернізації виробництва, розробки нових продуктів і послуг, впровадження сучасних технологій, виходу на нові ринки, задоволення змінюваних потреб споживачів, зміцненню конкурентоспроможності. Розкрито сутність продуктових, процесних та організаційних інновацій. Визначено, що продуктові інновації охоплюють як створення нових, так і вдосконалення існуючих товарів і послуг; процесні інновації стосуються поліпшення технологічних процесів, що сприяє зниженню витрат і підвищенню ефективності виробництва; організаційні інновації передбачають зміни в стратегіях, які допомагають оптимізувати діяльність підприємства та підвищити його здатність адаптуватися до змін у навколишньому середовищі. Аргументовано взаємопов'язаність інвестицій та інновацій, як елементів розвитку підприємства, через вплив таких факторів, як фінансування інновацій, підвищення конкурентоспроможності, залучення інвесторів, економічний ефект від інновацій, державне регулювання та підтримка та технологічні зміни. Обгрунтовано, що інвестиції забезпечують фінансування досліджень, розробок, впровадження нових технологій (продукти, процеси, управлінські рішення), що призводить до кращих результатів діяльності, привабливості для інвесторів та нових інвестицій, підвищення ефективності діяльності підприємства через зростання продуктивності праці, посилення конкурентних переваг та досягнення цілей сталого розвитку. Аргументовано, що в умовах глобалізації, швидкої еволюції технологій та зростаючої конкуренції інвестиції в інновації стають не лише перевагою, а й необхідністю для збереження підприємствами своїх позицій на ринку. можливістю брати участь у спільних міжнародних дослідженнях та сучасних технологічних ініціативах.

Ключові слова: інвестиції, інновації, інвестиційно-інноваційна діяльність, підприємство, конкурентоспроможність.

Актуальність проблеми. Розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств є вирішальним чинником для забезпечення їх конкурентоспроможності та сталого економічного зростання. В умовах глобалізації та технологічних змін підприємства стикаються з новими викликами, які вимагають постійного впровадження інновацій і залучення інвестицій, що суттєво впливає на ефективність бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні засади інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств досліджували вітчизняні вчені І.О. Бланк, О.В. Гривківська, О.В. Гук, В.М. Геєць, М.П. Денисенко, О.В. Димченко, О.О. Рудаченко, О.Є. Кузьмін, М.В. Гаман,

І.Б. Федішин, Л.І. Федулова, Б.А. Малицький, А.С. Попович та інші. Разом із тим, враховуючи їхній внесок у розвиток економічної теорії, обгрунтування необхідності інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств в умовах розвитку трансформаційно-глобалізаційних процесів є надзвичайно актуальним завданням.

Метою статті є обгрунтування зв'язку між інвестиціями та інноваціями та їх впливу на результати діяльності підприємств.

Результати дослідження. Інвестиції є ключовим чинником економічного зростання підприємства, оскільки слугують інструментом модернізації виробництва, розробки нових продуктів і послуг, а також впровадження сучасних техноло-

гій. Як внутрішні, так і зовнішні інвестиційні потоки можуть суттєво впливати на стійкість підприємства в умовах жорсткої конкуренції, тому залучення інвестицій є необхідним для фінансування інноваційних проєктів, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, що покращує якість продукції та положення підприємства на ринку.

Інвестиції, завдяки впровадженню нових технологій, автоматизації процесів та модернізації обладнання, надають підприємствам можливість знижувати виробничі витрати, що підвищує їхню продуктивність і конкурентоспроможність на міжнародних ринках. Для зростання ефективності інвестицій важливим для підприємств є визначення пріоритетів, врахування як поточних потреб, так і довгострокових стратегій розвитку. Інновації є рушійною силою розвитку підприємств. Вони охоплюють не лише технічні нововведення, такі як нові продукти, технології та методи виробництва, а й організаційні та управлінські зміни, які сприяють підвищенню ефективності внутрішніх процесів. Інноваційна діяльність дозволяє підприємствам не лише вдосконалювати свою продукцію, а й виходити на нові ринки, задовольняючи змінювані потреби споживачів [1]. Впровадження нових технологій допомагає знизити витрати на виробництво, підвищити якість продукції та збільшити обсяги виробництва, що робить підприємство більш конкурентоспроможним на світовій арені.

Усі інновації можна класифікувати на кілька категорій: продуктові, процесні та організаційні. Продуктові інновації охоплюють як створення нових, так і вдосконалення існуючих товарів і послуг. Процесні інновації стосуються поліпшення технологічних процесів, що сприяє зниженню витрат і підвищенню ефективності виробництва. Організаційні інновації передбачають зміни в стратегіях, які допомагають оптимізувати діяльність підприємства та підвищити його здатність адаптуватися до змін у навколишньому середовищі.

Для успішної реалізації інновацій підприємствам необхідно активно співпрацювати з науковими установами, розвивати власні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР), а також шукати можливості для партнерства з іншими компаніями та державними органами [2]. Така співпраця надає підприємствам доступ до нових технологій, що суттєво скорочує час їх розробки та впровадження.

Інвестиції та інновації є двома тісно пов'язаними елементами розвитку підприємства. Інвестиції необхідні для фінансування інноваційних проєктів, а інновації, в свою чергу, підвищують привабливість компаній для інвесторів. Впровадження нових продуктів і технологій сприяє підвищенню ефективності використання капіталу, зменшенню ризиків та забезпеченню високого рівня прибутковості, що є важливим для інвесторів (табл. 1).

Таблиця 1 – Зв'язок інвестицій та інновацій

Фактор	Опис	Типи інвестицій	Типи інновацій
Фінансування інновацій	Інвестиції становлять ключове джерело фінансування для інноваційних проєктів. Без залучення зовнішнього капіталу компанії не здатні здійснювати дослідження та розробки (НДДКР) [3]	Прямі інвестиції, венчурний капітал, державне фінансування НДДКР.	Продуктові, процесні та організаційні інновації.
Підвищення конкурентоспроможності	Вкладення в нові технології та наукові дослідження допомагають формувати унікальні конкурентні переваги. Розробка інноваційних продуктів зміцнює позиції компанії на ринку [4]	Інвестиції в НДДКР, модернізація виробничих потужностей.	Продуктові інновації (нові або покращені продукти), процесні інновації.
Залучення інвесторів	Інвестиції в інновації відкривають нові можливості для залучення інвесторів, адже інноваційні компанії зазвичай показують високу прибутковість [5]	Прямі інвестиції, інвестиції в стартапи.	Інновації, що дозволяють підприємствам бути лідерами на ринку.
Економічний ефект від інновацій	Впровадження інновацій суттєво знижує витрати, що, у свою чергу, підвищує рентабельність. Інвестиції сприяють ефективнішому використанню ресурсів та оптимізації процесів [6].	Інвестиції в модернізацію виробництва, автоматизацію процесів.	Процесні інновації (нові технології та методи виробництва).
Державне регулювання та підтримка	Державна політика, спрямована на стимулювання інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) та інновації, має потенціал значно підвищити обсяги інвестицій у підприємства [7].	Податкові пільги, субсидії для інвесторів, державне фінансування інновацій.	Впровадження інновацій на рівні підприємств та галузей.
Технологічні зміни	Інвестиції в інновації зазвичай сприяють прискоренню технологічного розвитку в підприємствах, що дозволяє їм адаптуватися до нових умов ринку [8].	Інвестиції в новітні технології, НДДКР, інвестиції у стартапи.	Технологічні інновації, автоматизація, цифровізація.

Вище розглядаються ключові аспекти взаємозв'язку між інвестиціями та інноваціями, підкреслюючи роль різних видів інвестицій у фінансуванні інновацій та їхній вплив на розвиток підприємств. Згідно з таблицею, основним чинником є фінансування інновацій, де інвестиції виступають необхідним джерелом для проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) та впровадження нових технологій. Прямі інвестиції, венчурний капітал і державне фінансування є основними типами інвестицій, які підтримують продуктові, процесні та організаційні інновації.

Інвестиції в інноваційні проекти сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства, оскільки нові технології та розробки створюють унікальні конкурентні переваги. Вкладення в науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) та модернізацію виробничих потужностей допомагають розробляти нові або вдосконалені продукти, а також покращувати виробничі процеси [9].

Залучення інвесторів є ще однією важливою складовою, адже інвестиції в інноваційні проекти підвищують прибутковість компанії, роблячи її більш привабливою для потенційних інвесторів, що відкриває нові можливості для залучення капіталу через прямі інвестиції або інвестиції в стартапи, що забезпечує підприємству необхідні ресурси для подальшого розвитку.

Економічний ефект від інновацій полягає в тому, що їх впровадження суттєво знижує витрати та підвищує рентабельність підприємства. Інвестиції в модернізацію виробництва та автоматизацію процесів дозволяють ефективніше використовувати ресурси та оптимізувати внутрішні процеси, що робить підприємство більш конкурентоспроможним.

Важливу роль у розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності відіграє її державне регулювання та підтримка. Податкові пільги, субсидії та інші державні програми стимулюють інвестиції в наукові дослідження, розробки та інновації, що, в свою чергу, збільшує загальні обсяги інвестицій у підприємства. Це сприяє впровадженню інновацій не лише на рівні окремих підприємств, а й у цілих галузях.

Останнім важливим фактором є технологічні зміни, які стимулюються інвестиціями в новітні технології та науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Ці інвестиції допомагають підприємствам адаптуватися до нових ринкових умов, прискорюючи технологічний розвиток і забезпечуючи інтеграцію автоматизації та цифровізації в їхні процеси [10]. Це, в свою чергу, сприяє реалізації технологічних інновацій, які знижують витрати та підвищують ефективність виробництва.

Загалом, зв'язок між інвестиціями та інноваціями є взаємодоповнюючим і критично важливим для досягнення конкурентних переваг і сталого розвитку підприємства. Інвестиції забезпечують необхідне фінансування для впровадження інновацій, а реалізація інновацій дозволяє підприємствам максимально ефективно використовувати ці інвестиції для досягнення високих економічних результатів (рис. 1).

Залучення інвестицій для фінансування інноваційних проектів може відбуватися через різні канали. Серед них – венчурні інвестиції, державні вливання, міжнародні кредити та пряма участь в акціонерному капіталі підприємства. Кожен з цих варіантів має свої переваги та недоліки, які залежать від стадії розвитку підприємства, його фінансової стабільності та стратегічних цілей.

Сучасні інвестори зацікавлені у фінансуванні проектів, які не лише обіцяють високий прибуток, а й сприяють розвитку нових технологій, екологічно чистих виробництв і соціально орієнтованих бізнес-моделей. Тому інноваційні підприємства можуть бути більш привабливими для інвесторів, ніж ті, що не впроваджують новітні технології [11].

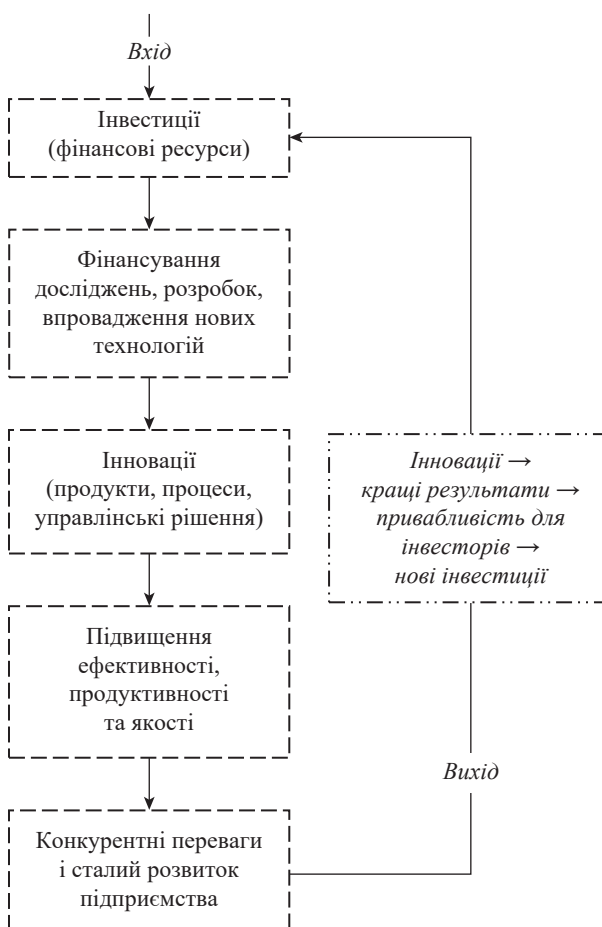

Рисунок 1 – Зв'язок між інвестиціями та інноваціями

Джерело: розробка автора

Глобалізація відкриває нові можливості та ставить перед підприємствами у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності численні виклики. Міжнародна конкуренція, технологічні зміни та відкритість ринків вимагають від компаній постійного вдосконалення своїх продуктів і послуг. У сучасних умовах глобалізації багато підприємств можуть залучати інвестиції з різних джерел, включаючи міжнародні ринки капіталу.

Одним із найбільших викликів для компаній у глобалізованому світі є швидка еволюція технологій та зростаюча конкуренція. У таких умовах інвестиції в інновації стають не лише перевагою, а й необхідністю для виживання на ринку. Підприємства, які не інвестують у нові технології та не адаптуються до змін, ризикують втратити свої позиції та залишитися позаду.

Глобалізація також відкриває підприємствам двері до нових ринків і партнерів, що створює додаткові можливості для залучення інвестицій та впровадження інновацій. Спільні міжнародні дослідження, участь у глобальних технологічних ініціативах та міжнародних наукових програмах дозволяють компаніям швидко впроваджувати нові рішення і технології.

Висновки. Розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств стикається з низ-

кою викликів. Одним із найзначніших є високий рівень ризику, пов'язаний із інвестиціями в нові технології, які можуть не виправдати очікувань. Іншими важливими проблемами є недостатнє фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), труднощі в залученні інвестицій через високі кредитні ставки та непередбачуваність ринку.

Проте розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності має великий потенціал. У умовах глобалізації та технологічних змін підприємства повинні бути готові до постійних трансформацій, проявляти гнучкість і інноваційність. Для цього необхідно створити сприятливе інвестиційне середовище, яке включає політичну стабільність, податкові пільги для інвесторів, а також доступ до фінансування та науково-технічної підтримки.

Отже, інвестиційно-інноваційна діяльність є ключовим елементом стратегії розвитку підприємства, що забезпечує його конкурентоспроможність і тривалий успіх на ринку. Впровадження інновацій та залучення інвестицій є необхідними для успішної адаптації підприємств до змінюваного середовища, підвищення їхньої ефективності та стійкості, а також для створення нових можливостей для розвитку.

Бібліографічний список:

1. Бояринова К. О., Сокіл Т. В. Стратегічне управління інноваційно інвестиційною діяльністю як інструмент розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2591>
2. Некрасова Л. А., Моніч О. В. Процес формування інноваційно інвестиційної стратегії підприємства та його проблеми. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5. Ч. 2. С. 204–207.
3. Войнаренко М. П., Свідер О. П. Динамічна оцінка ефективності прямих іноземних інвестицій на підприємствах легкої промисловості. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 6(16). С. 121–127.
4. Дискіна А. А. Організаційно-економічні засади управління інвестиційним забезпеченням промислових підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 9. С. 106–111.
5. Лазарева Є. В., Курносова А. В., Попова А. О. Позитивні практики підтримки і стимулювання інноваційної активності малих підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 4(14). С. 108–114.
6. Адаменко М., Афанасьєв І., Капітула С., Шахно А. Інвестування в інноваційний розвиток конкурентоспроможності ресурсно-виробничого потенціалу гірничорудних підприємств. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 3. С. 105–114.
7. Білик В. В. Державне регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 172–176.
8. Блудова Т. В., Токар В. В. Моделювання інноваційно-інвестиційної діяльності в контексті економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2013. №2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1826>
9. Шафранська Т. Ю., Шмагун Ю. І. Інвестиційно інноваційна стратегія як головний елемент успішного розвитку підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/30_NNM_2014/Economics/10_178849.doc.htm
10. Федішин І., Гарматій Н. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2020. Том 63. № 2. С. 26–34.
11. Лихолат С., Вінічук М., Руцишин Н., Медінська Т., Сапінський О. Вплив деструктивних чинників на інвестиційну та інноваційну привабливість України. *Financial and credit activity problem soft theory and practice*. 2021. No 1 (36). С. 250–259.

References:

1. Boiarynova K. O., Sokil T. V. (2013). Stratehichne upravlinnia innovatsiino investytsiinoiu diialnistiu yak instrument rozvytku pidpriemstva [Strategic management of innovation and investment activities as a tool for enterprise development]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*. Vol. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2591>

2. Nekrasova L. A., Monich O. V. (2014). Protse formuvannia innovatsiino investytsiinoi stratehii pidpriemstva ta yoho problem [The process of forming an innovative investment strategy of an enterprise and its problems]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*. Vyp. 5. Ch. 2. Pp. 204–207.
3. Voinarenko M. P., Svider O. P. (2014). Dynamichna otsinka efektyvnosti priamykh inozemnykh investytsii na pidpriemstvakh lehkoi promyslovosti [Dynamic assessment of the effectiveness of foreign direct investment in light industry enterprises]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: realities of the time*. Vol. 6(16). Pp. 121–127.
4. Dyskina A. A. (2013). Orhanizatsiino-ekonomichni zasady upravlinnia investytsiinym zabezpechenniam promyslovykh pidpriemstv [Organizational and economic principles of investment management of industrial enterprises]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: realities of the time*. Vol. 9. Pp. 106–111.
5. Lazarieva Ye. V., Kurnosova A. V., Popova A. O. (2014). Pozytyvni praktyky pidtrymky i stymuliuvannia innovatsiinoi aktyvnosti malykh pidpriemstv [Positive practices for supporting and stimulating innovative activity of small enterprises]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: realities of the time*. Vol. 4(14). Pp. 108–114.
6. Adamenko M., Afanasiev I., Kapitula S., Shakhno A. (2021). Investuvannia v innovatsiinyi rozvytok konkurentospromozhnosti resursno-vyrobnychoho potentsialu hirnychorudnykh pidpriemstv [Investing in innovative development of the competitiveness of the resource and production potential of mining enterprises]. *Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*. Tom 31. Vol. 3. Pp. 105–114.
7. Bilyk V. V. (2017). Derzhavne rehuliuvannia innovatsiino-investytsiinoi diialnosti [State regulation of innovation and investment activities]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*. Vol. 10. Pp. 172–176.
8. Bludova T. V., Tokar V. V. (2013). Modeliuvannia inovatsiino-investytsiinoi diialnosti v konteksti ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Modeling of innovation and investment activities in the context of economic security of the enterprise]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*. Vol. 2. Available at: <http://economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1826>
9. Shafranska T. Iu., Shmahun Yu. I. (2014). Investytsiino innovatsiina stratehiia yak holovnyi element uspishnoho rozvytku pidpriemstva [Investment and innovation strategy as the main element of successful enterprise development]. Available at: http://www.rusnauka.com/30_NNM_2014/Economics/10_178849.doc.htm
10. Fedyshyn I., Harmatii N. (2020). Investytsiino-innovatsiina diialnist pidpriemstv [Investment and innovation activities of enterprises]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*. Tom 63. Vol. 2. Pp. 26–34.
11. Lykholat S., Vinichuk M., Rushchyshyn N., Medynska T., Sapinskyi O. (2021). Vplyv destruktyvnykh chynnykiv na investytsiinu ta innovatsiinu pryvablyvist Ukrainy [The impact of destructive factors on the investment and innovation attractiveness of Ukraine]. *Financial and credit activity problem soft heory and practice*. Vol. 1 (36). Pp. 250–259.

INVESTMENTS AND INNOVATIONS IN ENTERPRISE ACTIVITIES

Yevhenii Birak

Graduate Student

European University, Kyiv

Serhii Pavlovskyi

*Doctor of Medical Sciences, Professor,
Director*

Communal Research Institute

"Research Institute of Socio-Economic City Development"

Summary. The article substantiates that investments contribute to the economic growth of an enterprise, as they serve as a tool for modernizing production, developing new products and services, introducing modern technologies, entering new markets, satisfying changing consumer needs, and strengthening competitiveness. The essence of product, process and organizational innovations is revealed. It is determined that product innovations encompass both the creation of new and the improvement of existing goods and services; process innovations concern the improvement of technological processes, which contributes to reducing costs and increasing production efficiency; organizational innovations involve changes in strategies that help optimize an enterprise's operations and increase its ability to adapt to changes in the environment. The interrelationship of investments and innovations as elements of enterprise development is argued through the influence of such factors as financing innovations, increasing competitiveness, attracting investors, the economic effect of innovations, state regulation and

support, and technological changes. It is substantiated that investments provide funding for research, development, and the introduction of new technologies (products, processes, management solutions), which leads to better performance, attractiveness for investors and new investments, increased efficiency of the enterprise through increased labor productivity, enhanced competitive advantages, and achievement of sustainable development goals. It is argued that in the context of globalization, rapid technological evolution, and growing competition, investments in innovation are becoming not only an advantage, but also a necessity for enterprises to maintain their positions in the market. The opportunity to participate in joint international research and modern technological initiatives.

Keywords: Investments, innovations, investment and innovation activities, enterprise, competitiveness.

Стаття надійшла до редакції 28.03.2025